

REPORTATGE

Soundpainting, la creació artística més directa

ENTREVISTA

Lluís Taberner, president del Centre Excursionista de Lleida

Lectura

SEGRE

SUPLEMENT DOMINICAL

14 de juny del 2015 Núm. 890

‘Soundpainting’

COMPOSICIÓ
EN DIRECTE

Dimecres al vespre a la baixada de la Trinitat de Lleida. La placeta ensorrada entre les escales que baixen del carrer Major a la rambla Ferran es converteix en l'escenari d'un espectacle a càrrec del col·lectiu Free't. Els músics, les ballarines i la cantant, juntament amb el di-

rector, esperen que sigui l'hora tot fent un beure a la porta de Can Ramon i la terrassa s'omple a poc a poc de curiosos que esperen sense saber exactament què esperen. Els artistes es col·loquen en semicercle i esperen en silenci, el director es presenta i recorda que estan a punt de fer un espectacle de *soundpainting*. Davant

la mirada previsiblement encuriósida dels espectadors, explica que “és una composició en directe multidisciplinar, així que les tres peces que farem a continuació no són fruit d'un assaig previ, sinó que seran inèdites i irrepetibles”.

Tot a punt, silenci, comença. Als ulls de la majoria del públic, que desconeix el

Multidisciplinar. Des de professionals fins a amateurs, el 'soundpainting' permet i està pensat per fomentar el treball col·lectiu de gent amb experiència i nivells molt diferents.

res preparat". Aquesta no és l'única manera de treballar la composició en viu, sinó que és l'opció que ells han triat per aprendre i créixer com a grup.

Joan Sancho és violinista de l'orquestra Julià Carbonell i professor d'aquest instrument al Conservatori: "Vaig rebre un correu de l'Arnau i de seguida em va cridar l'atenció; els músics de clàssica tenim molt oblidada la improvisació i em va semblar que era un repte maco, es treballa la imaginació d'una manera molt lliure, podem experimentar i buscar la complicitat amb altres disciplines." La música clàssica se cenyeix a una partitura dirigida per un director d'orquestra, però a la creació *soundpainting* funciona d'una manera més lliure. La Montse Piqué és professora de música i també va tastar-ho en una formació de mestres que va fer a Barcelona. "Aquell taller era una introducció de dues hores, però en vaig tenir prou per començar a investigar i descobrir que era una bona eina per practicar a l'escola amb la canalla; la gràcia d'aquest llenguatge és que no existeix l'error, si en un moment determinat no fas allò que diu el director perquè no l'has vist o t'has confós, en lloc de trobar-nos en un punt sense referents busquem la manera de seguir el nou camí; tot es converteix en una oportunitat i això ens dóna molta llibertat creativa." Parla amb entusiasme del que viu quan canta al grup de

El col·lectiu lleidatà Free't és pioner a crear a través del 'soundpainting' un llenguatge artístic que és millor viure'l que descriure'l. Nascut als Estats Units a finals dels anys setanta, és un punt de trobada creatiu en el qual conflueixen músics, cantants, ballarines, actors i artistes plàstics per convertir cada actuació en un espectacle únic i irrepetible.

Text i fotos: **Jaume Barrull Castellví**

llenguatge musical, les instruccions del director costa relacionar-les amb l'anarquia harmoniosa dels moviments de les ballarines i les notes dels músics. Com que és impossible trobar referències més convencionals, les peces queden classificades dins de l'eteri calaix del que anomenem allò experimental. Arnau Millà és l'incitador i

el director del grup, el qual porta assajant a les aules de l'Auditori de Lleida des del setembre i reconeix que "aquesta realitat és fruit de ser un grup nou que estem aprenent el llenguatge, a comprendre'ns, a relacionar-nos i saber captar el tarannà de tots els qui en formem part. Quan actuem ho fem amb un full en blanc i no sortim amb

soundpainting i arriba a la mateixa conclusió que la ballarina Maria Mora: "És desestressant." Mora, juntament amb la Laia, interpreta les indicacions del director amb el cos, amb moviments que generen un diàleg constant amb la melodia que sona. "A vegades nosaltres anem en sintonia, però també pot ser que ens toqui marcar el ritme

o ens haguem d'adaptar a la cantant, a la qual el director ha donat llibertat per improvisar. El ventall de possibilitats és tan ample que mai pots tenir cap idea prèvia de què farem i com ho farem." Hi ha qui no es troba còmode amb aquesta incertesa perquè prefereix seguir el camí d'una partitura, però els qui han provat i s'han enganxat al

soundpainting ho valoren com una de les raons per les quals els agrada quedar cada dimecres al vespre per aprendre i compondre plegats. Les peces que el proper dimecres 17 de juny tocaran a la cafeteria Beat de Lleida seguiran la lògica de l'actuació anterior, però no sempre és i ha de ser així.

Un llenguatge universal que evoluciona constantment

Segons el web oficial al voltant del qual es connecta la comunitat internacional d'artistes vinculats al *soundpainting* -soundpainting.com-, aquest és "el llenguatge universal de senyals per a la composició multidisciplinària en viu, la qual és interpretada -i participada- per músics, actors, ballarins i artistes visuals". Una actuació de *soundpainting* l'encapçala un director, el qual s'encarrega de transmetre les instruccions a partir de les quals ells creen la composició. Els grups, a banda d'aprendre el llenguatge bàsic, tenen la llibertat de crear els seus propis senyals. Les ordres determinen el qui, el què, el com i el quan els participants intervien en la composició. El director se situa en un punt concret i les ordres s'executen quan ell fa un pas endavant, com si premés el botó del *play*. També existeix un doble pla imaginari, com una capsula situada davant del director: amunt o avall marquen les notes agudes o greus; dreta o esquerra són ràpid o lent. La imatge número 1 vol dir improvisació lliure; la número dos és *stab freeze*, amb la qual congela la situació; la 3 vol dir silenci, i la 4 és *pointillism*, que vol dir la creació de moviment i sonoritats desordenades.

Arnau Millà explica que “es podrien assajar versions concretes d'un músic com David Bowie o fins i tot escenes d'una obra de teatre com *Macbeth*, però a l'hora de dur-ho a escena pot ser que el director decideixi marcar-les sense ordre, així que cada vegada sortiria una versió absolutament diferent perquè la llibertat que té cada par-

ticipant a l'hora d'interpretar les indicacions del director és infinita”. És per això que “potser és més important la predisposició que tenim cadascú de nosaltres a treballar i crear d'aquesta manera que no pas els coneixements que tenim sobre música o dansa”, explica la Laia Roset. Ella balla, i encara que només fa un parell de mesos

que assaja amb el grup, “de seguida vas trobant els punts en comú, perquè tot i la llibertat que tens has de buscar la complicitat dels companys per tal que tot plegat tingui un sentit i que aquest es pugui compartir”.

Si no estem avesats a gaudir d'un espectacle d'aquestes característiques no és fàcil trobar-lo, el sentit, i els espectadors han de tenir una mentalitat oberta per gaudir d'una experiència artística poc convencional. “La gimnàstica creativa és a les mans de la capacitat d'improvisació i, sobretot, la compenetració dels participants i les seues ganes de fer, jugar, investigar i, sobretot, no tenir vergonya de provar coses noves.” El que fan no deixa indiferent, “jo tinc amigues que em diuen que mai no s'atrevirien a sortir a un escenari amb aquestes condicions, i això és el que a mi m'engança”, reconeix la Montse Piqué. Avui en dia totes les disciplines tendeixen a la fusió i la creació a dues, tres o quatre bandes. El *soundpainting* té 40 anys, però continua sent una avantguarda en la recerca dels límits imprevisibles de la creació artística, la composició més viva i divertida.

De Woodstock al món

Als anys setanta la ciutat nord-americana de Woodstock era quelcom més que el record d'un festival lisèrgic que havia de convertir-se, gràcies al caos, en una icona de la història del rock. En aquella època era un referent de la música creativa i el jove novaiorquès Walter Thompson s'hi va traslladar l'estiu del 74 per estudiar composició amb instruments de vent. Aquell mateix any va organitzar una orquestra de 22 músics acompanyats de 7 ballarins, els quals improvisaven la seua actuació en funció de la música. De fet, els primers gestos del que posteriorment es va batejar com a *soundpainting* els va crear durant el concert d'obertura, després que un dels músics no seguís les instruccions originals previstes. En lloc de recuperar el fil perdut va decidir que la resta el seguissin pel nou camí. Aquestes van ser la nota llarga i el puntillisme, els quals van ser ràpidament entesos pels músics de l'orquestra i la funció va continuar. Thompson no en va tenir prou amb haver resolt satisfactòriament aquell contratemps i va seguir treballant amb la idea de desenvolupar un llenguatge, una sintaxi que permetés la composició en directe de música, dansa, interpretació o arts gràfiques al mateix temps. El 1980 va crear la Walter Thompson Orchestra, i altra volta per casualitat va tornar a aplicar en directe alguns dels senyals del llenguatge que havia desenvolupat a Woodstock. Els músics van respondre amb entusiasme a aquelles indicacions i les possibilitats que els oferia, així que van animar Thompson a treballar en el llenguatge, que actualment ja suma més de 1.200 senyals. La comunitat que es dedica a compondre amb el *soundpainting* està estesa arreu del món i connectada per posar en comú les experiències i el desenvolupament del llenguatge.

Sempre inèdit.
Totes les actuacions guiades a partir del *soundpainting* són úniques i irrepetibles perquè són fruit d'aquell moment.

